

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ ПОТОКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ ГАЛУЗІ

MANAGEMENT OF FINANCIAL FLOWS AT ENTERPRISES OF HOTEL RESTAURANT

Брюшкова Н.О.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри менеджменту і логістики,
Одеська національна академія харчових технологій

Березовська В.Ю.

студентка,
Одеська національна академія харчових технологій

У статті проаналізовано сутність понять «грошовий потік» та «фінансовий потік», визначено відмінність між ними. Досліджено теоретичні аспекти управління фінансовими потоками підприємств готельно-ресторанної галузі, головні фактори та параметри, що його визначають. Визначено можливості оптимізації фінансових потоків на підприємстві з урахуванням специфіки галузі.

Ключові слова: фінансові потоки, грошові потоки, підприємства готельно-ресторанної галузі, оптимізація управління фінансовими потоками, механізми управління фінансовими потоками.

В статье проанализирована сущность понятий «денежный поток» и «финансовый поток», определена разница между ними. Исследованы теоретические аспекты управления финансовыми потоками предприятий гостинично-ресторанной отрасли, главные факторы и параметры, его определяющие. Определены возможности оптимизации финансовых потоков на предприятии с учетом специфики отрасли.

Ключевые слова: финансовые потоки, денежные потоки, предприятия гостинично-ресторанной отрасли, оптимизация управления финансовыми потоками, механизмы управления финансовыми потоками.

The article analyzes the essence of the notions of «cash flow» and «financial flow», the distinction between them is determined. The theoretical aspects of management of financial flows of hotel and restaurant industry enterprises, main factors and parameters that determine it are investigated. The possibilities of optimization of financial flows at the enterprise are determined, taking into account the specifics of the industry.

Keywords: financial flows, cash flows, enterprises of the hotel and restaurant industry, optimization of financial flows management, mechanisms of financial flows management.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Сьогодні в сучасних умовах розвитку економіки України все більшого значення набуває використання дієвих підходів до управління фінансовими потоками на підприємствах готельно-ресторанної галузі, адже саме управління фінансовими потоками підприємства – це важливий складник фінансового планування, який полягає у постійному русі фінансових ресурсів у просторі й часі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спираються автори. Питанням управління фінансовими потоками присвячено роботи багатьох вітчизняних і зарубіжних учених, серед яких: Г. Азаренкова, З. Боді, О. Васюренко, А. Горбунов, В. Иванов, В. Ірков, В. Корнєєв, С. Кусакін, В.П. Медведева, Р. Мертон, С.К. Мирзажанова, Ю.П. Морозова, В.Н. Мосіна,

В. Москаленко, Е.В. Негашева, О. Олійник, К.В. Пивоварова, Г.І. Просвітова, Л.Ю. Проурзіна, Б.М. Раппопорт, В. Рєпін, В.М. Рутгайзер, І.В. Сергєєв, Е.Л. Татарський, Е.О. Уткіна, М.А. Федотова, А.Д. Шеремет, В.А. Щербакова та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Наукові розробки вітчизняних та зарубіжних науковців, які присвячені розгляду концепції управління фінансовими потоками, недостатньо уваги приділяють саме інструментарію управління, який міг би забезпечити достатньо високий рівень ефективності сформованої на підприємстві системи адаптивного управління фінансовими потоками, прийнятної для вітчизняних суб'єктів господарювання.

Формулювання цілей статті (**постановка завдання**). Мета статті полягає у визначенні

сутності поняття управління фінансовими потоками підприємств готельно-ресторанної галузі та їх оптимізації в сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Умови, в яких сьогодні доводиться діяти підприємствам, характеризуються невідомістю та високою швидкістю зміни зовнішнього та внутрішнього середовища. Цим пояснюється посилення інтересу до можливості формування адаптивної системи управління фінансовими потоками підприємства. Застосування адаптивної системи управління фінансовими потоками є запорукою ефективного управління потоками фінансових ресурсів, що дає змогу підприємству в сучасних умовах забезпечити високий рівень оборотності його капіталу, ритмічності діяльності, ліквідності, а також знизити ризик неплатоспроможності і підвищити ступінь фінансової рівноваги, отримати додатковий прибуток і скоротити втрати за рахунок раціонального використання тимчасово вільних фінансових ресурсів [1, с. 72].

Управління фінансовими потоками входить до складу фінансового менеджменту і здійснюється у межах фінансової політики підприємства, розуміють його як спільну фінансову ідеологію, якої дотримується підприємство. Завданням фінансової політики є побудова ефективної системи управління фінансами, що забезпечує досягнення стратегічних і тактичних цілей діяльності підприємства [2, с. 17].

Для того щоб забезпечити ефективне управління фінансовими потоками підприємства, потрібно розуміти сутність поняття «фінансовий потік», який досить часто ототожнюється з поняттям «грошовий потік».

Ю.С. Цал-Цалко зазначає, що «грошовий потік підприємства характеризується сукупними доходами і витратами, що забезпечуються надходженням і виплатами грошових коштів і, відповідно, позитивним і негативним їх рухом» [3, с. 273].

О.О. Шеремет зазначає, що «під грошовими потоками розуміють надходження та вибуття коштів та їх еквівалентів» [4, с. 70].

О.В. Майборода визначає фінансові потоки як цілеспрямований рух фінансових ресурсів у процесі здійснення господарських операцій, унаслідок якого виникають економічні відносини [5, с. 16].

Подібно пише й В.В. Мороз, визначаючи фінансовий потік як спрямований рух фінансових ресурсів, який зумовлений необхідністю забезпечити переміщення відповідного товарного потоку [6, с. 356].

На думку В.В. Концевої і С.С. Костенко, «фінансовий потік – це спрямований рух фінансових ресурсів, пов'язаний із рухом матеріальних, інформаційних та інших ресурсних потоків як у рамках логістичної системи, так і поза нею» [7, с. 163].

Поняття «грошовий потік підприємства» є агрегованим, тобто таким, що містить у собі різноманітні види цих потоків, які обслуговують господарську діяльність, а саме грошовий потік від операційної, фінансової та інвестиційної діяльності. Незбалансованість і нерівномірність надходжень та виплат у розрізі часових інтервалів грошових потоків може призвести як до тимчасового дефіциту, так і до виникнення тимчасово вільних їх обсягів [1, с. 82].

Отже, грошовий потік підприємства за фінансового управління слід розглядати як рух однієї з форм капіталу, а фінансовий потік – це рух ресурсів у будь-якій функціональній формі, який виникає між учасниками фінансових відносин. Його суттєва ознака – відтворювальний характер: фінансовий потік може виникати на будь-якій стадії процесу відтворення і пов'язаний він із необхідністю забезпечення приросту капіталу [5, с. 115].

Таким чином, можна зазначити, що система управління одними тільки грошовими потоками не спроможна охопити весь ресурсний потенціал підприємства і має бути спрямована насамперед на забезпечення належного рівня платоспроможності. Основою розробок систем управління фінансовими потоками має бути відтворювальний рух фінансових ресурсів, що сприятиме оптимізації ресурсного потенціалу підприємства, адже фінансові ресурси – найліквідніші, особливі тим, що можуть бути перетворені на будь-який інший вид ресурсів швидко та в будь-який час.

Управління фінансовими потоками – це процес виявлення фінансових потоків за окремими видами діяльності підприємства, встановлення загального обсягу їх окремих видів у досліджуваному періоді, розподіл загального обсягу окремих видів грошових потоків за інтервалами часового лагу в просторі (за структурними підрозділами, центрами фінансової відповідальності тощо), аналіз та оцінка зовнішніх та внутрішніх факторів, що впливають на формування грошових потоків [1, с. 92].

Із даного визначення можемо виділити основні завдання управління фінансовими потоками для підприємств готельно-ресторанної галузі:

- узгодженість між надходженням грошових коштів та їхніми витратами в конкретний проміжок часу та за звітний період;
- оптимізація обсягів ресурсів під час розрахункових операцій;
- оптимізація обсягів фінансування;
- постійний контроль надходжень та витрат у рамках затвердженого бюджету.

На основі вищенаведеного зазначимо, що під час управління фінансовими потоками велике значення має оптимальний розподіл вхідного фінансового потоку. Тобто виходячи з наявності фінансових ресурсів (залишку фінансових коштів на початок періоду і величини вхідного фінансового потоку протягом даного періоду),

необхідно сформувати такий обсяг вихідного фінансового потоку, а також операційні і страхові залишки фінансових коштів, щоб підприємство не втратило своєї платоспроможності, як у даному періоді, так і в перспективі.

Як бачимо, оптимізація є дуже важливим елементом у процесі управління фінансовими потоками, адже це процес вибору найкращих форм його організації на підприємстві з урахуванням умов і особливостей здійснення господарської діяльності. В основі оптимізації фінансових потоків підприємства повинна бути збалансованість обсягів видатків та надходжень ресурсів підприємства. Відсутність зазначеної збалансованості призводить до утворення дефіцитного і надлишкового фінансового потоку, що однаково негативно впливає на діяльність підприємства.

Отже, головною умовою оптимізації фінансових потоків є забезпечення максимального росту чистого грошового потоку, а також інших ресурсів підприємства, який забезпечить підвищення темпів економічного розвитку господарства, знизить рівень залежності від зовнішніх джерел у формуванні фінансово-ресурсного потенціалу і забезпечить приріст ринкової вартості самого господарства.

Варто відзначити, що процес формування, рух та напрями фінансових потоків підприємств готельно-господарської галузі не є виключно внутрішнім, а виходить далеко за межі мікросистеми, тому формування цієї складної і водночас важливої для життєдіяльності підприємств готельно-ресторанної галузі системи, за умови її функціонування у мінливому конкурентному середовищі, повинно бути спрямоване на можливість її функціонування як на макро-, так і мікрорівні. Дієвість системи управління фінансовими потоками готельно-ресторанних підприємств можна забезпечити шляхом оптимізації його структури, що сприяє ефективності руху, напрямам та якості потоків. А забезпечити сам процес управління будь-яким об'єктом можна лише на основі механізмів. Саме останні визначають порядок діяльності підприємств готельно-ресторанної галузі і на мікро-, і на макрорівні та активізують процес управління саме через механізм, який визначає порядок будь-якого виду діяльності досліджуваних підприємств [6, с. 352].

Для побудови ефективної системи управління фінансовими потоками підприємства слід приймати до уваги форму власності підприємства, масштаби його діяльності, особливості організації роботи із суміжними та дочірніми підприємствами, фінансово-кредитними інститутами. Для цього необхідно реалізувати певні дії, а саме:

1) визначити форму власності, до якої належить аналізоване підприємство, а також його внутрішню організацію;

2) визначити, на які ринки орієнтоване підприємство, чи спроможне воно охопити їх, масш-

таби самого підприємства. Дане розуміння дасть змогу визначитися з обсягами та джерелами фінансування, що прямо впливатиме на управління фінансовими потоками підприємства;

3) виявити основні фінансові потоки та напрями фінансово-кредитної підтримки на підприємстві;

4) встановити основні «вузькі місця» під час фінансування, визначити причини неефективного досвіду фінансування;

5) визначити можливі джерела для резерву фінансової підтримки підприємства;

6) розробити набір заходів щодо попередження та подолання недоліків в організації управління фінансовими потоками на підприємстві.

Таким чином, щоб поліпшити діяльність підприємств готельно-ресторанної галузі, необхідно вдосконалити систему управління фінансовими потоками підприємств. Щоб реалізувати дане твердження, необхідно:

– вдосконалити методику аналізу, фінансових потоків, яка повинна здійснюватися виходячи з реального фінансового стану, який є на даний момент у підприємства;

– вдосконалити управління джерелами формування фінансових потоків, напрямів, обсягів та швидкістю їхнього руху;

– застосовувати на практиці розрахунок показників фінансової стійкості та платоспроможності через систему фінансових потоків;

– проводити аналіз підприємства, а також вести облік на підприємстві з урахуванням галузевих закономірностей фінансових потоків;

– урахувувати фактори руху грошових коштів підприємства в умовах ризику й інфляції [2, с. 17].

Під час застосування комплексного підходу до зазначених проблем можна досягти необхідного рівня оптимізації фінансового, інноваційного та технологічного потенціалу підприємств готельно-ресторанної галузі; виявити потенційні резерви зростання доходів та прибутків; підвищити рівень конкурентоспроможності; знизити комерційні, технологічні та фінансові ризики, що пов'язані із недостатньою ефективністю управлінського та організаційного процесу фінансових потоків, тощо.

Для створення дієвої системи управління фінансовими потоками доцільно створити загальну систему фінансового управління:

1. Система управління фінансовими потоками має бути з чіткими цілями та сформованими завданнями. Цілі управління фінансовими потоками не мають бути у протиріччі з головними цілями підприємства та повинні окреслювати головні проблеми в управлінні та шляхи їх поліпшення.

2. Класифікація фінансових потоків підприємств готельно-ресторанного господарства за природою, тобто як з'явилися витрати, чому саме виникли. Така класифікація дасть змогу оцінити характеристику фінансових потоків і

сформувати управлінські рішення стосовно впливу на фінансові потоки.

3. Закріплення чіткої відповідальності по відділах підприємства (або створення відповідного відділу), компетенцією якого має стати ведення обліку фінансових ресурсів, проведення систематичного аналізу – внутрішнього та зовнішнього, планування на прогностичний період, контролю над веденням управління та розроблення комплексу заходів щодо оптимізації фінансових потоків.

4. Збалансувати усі види планування на підприємстві, а також на їхній основі розробляти комплексну політику під час складання прогностичної фінансової звітності.

5. Підпорядкованість та контроль роботи всіх підрозділів підприємства керівником підприємства. Аби управління фінансовими потоками приносило найбільш вагомий та позитивний результат, необхідно досягти взаємозв'язку в роботі всіх підрозділів підприємства, а саме забезпечити вільний обмін інформацією, налагодити комунікаційні канали між співробітниками, заохочувати особистий внесок працівників, а наприкінці виконання певного етапу – підводити підсумки з подальшим аналізом результатів.

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розробок у даному напрямку. Підсумовуючи вищевикладене, можна стверджувати, що головним аспектом конкурентних переваг підприємств готельно-ресторанної галузі є розроблення якісної нової комплексної системи управління фінансовими потоками. Її призначення – забезпечити безперервність руху фінансових потоків та взаємозв'язок інтеграційних структур системи і підрозділів підприємства в процесі управління. Саме системний підхід дасть можливість застосування нових чи модернізованих інструментів в апараті оптимізації управління фінансовими потоками. Під час застосування комплексного підходу до зазначених проблем можна досягти необхідного рівня оптимізації фінансового, інноваційного та технологічного потенціалу підприємств готельно-ресторанної галузі; виявити потенційні резерви зростання доходів та прибутків; підвищити рівень конкурентоспроможності; знизити найвагоміші ризики, що пов'язані із недостатньою ефективністю управлінської та організаційної ланки, що керує фінансовими потоками підприємства.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Небаба Н.О. Фінансові потоки: сутність, підходи до визначення. Вісник української академії банківської справи. 2011. № 2. С. 71–76.
2. Бабенко А.В. Система управління фінансовими потоками промислового підприємства: автореф. дис. ... кан. екон. наук; Національна академія наук України. Інститут економіки промисловості. Донецьк, 2006. 20 с.
3. Цал-Цалко Ю.С. Витрати підприємства: навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2002. 656 с.
4. Шеремет О.О. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. К., 2005. 196 с.
5. Майборода О.В. Управління фінансовими потоками підприємства: дис. ... канд. екон. наук: 08.04.01. Суми, 2006. 244 с.
6. Мороз Л.І. Моделювання матеріально-фінансових потоків внутрішньовиробничих логістичних систем з регенерацією URL: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/2473/1/51.pdf>.
7. Концева В.В., Костенко С.С. Фінансові потоки в логістичних системах URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/Vntu/2009_19_1/pdf/85/PDF.